

Kijken naar kwaliteit met een CLASS-bril op

Een prominent en nieuw instrument om de kinderopvangkwaliteit in Nederland te meten is de CLASS: de Classroom Assessment Scoring System. Metingen met de CLASS vormen het hart van de wijze waarop LKK de kwaliteit van de kinderopvang in Nederland jaarlijks beoordeelt.

De CLASS is een van oorsprong Amerikaans observatieinstrument, dat inmiddels wereldwijd wordt toegepast. Daardoor is het mogelijk om de kinderopvangkwaliteit internationaal te vergelijken.

In LKK gebruiken we drie leeftijdsversies: de Infant (voor babies en dreumesen), de Toddler (voor peuters) en de Pre-K (voor schoolkinderen). Dus bij een LKK-observatie op een verticale groep met baby's en peuters, worden zowel de CLASS Infant als de CLASS Toddler afgenomen.

Centraal in de CLASS staat de kindontwikkeling: hoe ziet een gezonde kindontwikkeling eruit en hoe kan deze het beste worden ondersteund door de

kinderopvang? Daarbij wordt een onderscheid gemaakt naar de emotionele en de educatieve kwaliteit die de kinderopvang biedt. Beide zijn belangrijk om de kindontwikkeling optimaal te ondersteunen.

Hoe wordt met de CLASS gekeken om die emotionele en educatieve kwaliteit vast te stellen? Oftewel: wat is nu eigenlijk kinderopvangkwaliteit die daadwerkelijk bijdraagt aan de ontwikkeling van de kinderen op de groep?

We laten dit zien aan de hand van de CLASS-versie voor de peuters, de Toddler. De CLASS Toddler bevat acht kwaliteitsdimensies (figuur 1); dat zijn kwaliteitsaspecten die rechtstreeks voortkomen uit de ontwikkelingspsychologie en onderwijskunde en waarvan we op basis van wetenschappelijk onderzoek weten dat ze relevant zijn voor de kindontwikkeling. Tijdens een observatie op een groep wordt elk van deze kwaliteitsaspecten beoordeeld met een score variërend van 1 (zeer laag) tot 7 (zeer

Figuur 1 De verschillende dimensies van de Class toddler

hoog). Het LKK-observatorenteam dat de metingen met de CLASS verricht, wordt eerst uitgebreid getraind en getest om de betrouwbaarheid van hun oordeel te garanderen.

Om aan de hand van de CLASS Toddler de emotionele kwaliteit van de kinderopvang te beoordelen, wordt gemeten op vijf kwaliteitsdimensies. Bij de educatieve kwaliteit zijn dat er drie. Ter illustratie lichten we twee dimensies van kwaliteit toe die in andere en eerdere kwaliteitsinstrumenten niet zijn meegenomen.

Aandacht voor kindperspectief

De dimensie 'Aandacht voor kindperspectief' is 1 van de 5 aspecten die wordt gemeten om de emotionele kwaliteit van een kinderopvanggroep te beoordelen. Het gaat dan om de mate waarin de pedagogisch medewerker aandacht heeft voor de interesses en perspectieven van kinderen in haar interacties met hen tijdens spel, routinemomenten en (groeps)activiteiten. Verder gaat het om de mate waarin de pedagogisch medewerker de verantwoordelijkheid en de autonomie van de kinderen bevordert.

Een groep krijgt op deze dimensie de hoogste score (7) als:

- de kinderen inbreng hebben en keuzemogelijkheden tussen activiteiten (bijvoorbeeld puzzelen of kleien) en ook binnen een activiteit (zelf bedenken wat ze gaan knutselen in plaats van een voorbeeld namaken).
- de pedagogisch medewerkers flexibel zijn in hun plannen en tijdens activiteiten en bijvoorbeeld hun plan aanpassen als blijkt dat het niet aansluit bij wat de kinderen op dat moment willen.
- de pedagogisch medewerkers moeite doen om de zelfstandigheid en autonomie van de kinderen te maximaliseren (zoals kinderen zoveel mogelijk alles zelf te doen en te laten meehelpen bij routineklusjes). Ze helpen kinderen consequent om zich te

verplaatsen in het perspectief van andere kinderen en ondersteunen hen om ruzie zelf op te lossen (in plaats van dit voor de kinderen te doen).

Groepen die op de dimensie 'Aandacht voor kindperspectief' een lage score behalen, ontvangen in de terugkoppelingsrapportage die zij 1-op-1 van LKK ontvangen suggesties in de trant van:

Op bepaalde momenten hebben peuters inbreng in het aanbod van spel en activiteiten in de groep. Er zou echter nog meer kindgericht en kindvolgend te werk gegaan kunnen worden. Dit kan door tijdens een door de pedagogisch medewerker georganiseerde activiteit expliciet een rol aan peuters te geven, bijvoorbeeld door samen na te denken wat ze kunnen gaan doen, welke materialen daarvoor nodig zijn en hoe ze dit kunnen aanpakken. Peuters kunnen meer keuzemogelijkheden krijgen gedurende de dag als ze meer inbreng hebben in wat er gebeurt (zullen we een boekje lezen of buiten gaan spelen?) en hoe dit gebeurt (waar zullen we gaan zitten en welk boekje zullen we lezen?). Het is goed om een doel te hebben met een activiteit, maar in de manier waarop dit doel bereikt wordt, kunnen peuters een grotere rol krijgen. Ook kunnen peuters meer zelfstandigheid en verantwoordelijkheid krijgen door ze te laten meehelpen in de dagelijkse taakjes (zoals tafel dekken of drinken inschenken).

Stimuleren van taalontwikkeling

De dimensie 'Stimuleren van taalontwikkeling' is 1 van de 3 aspecten die wordt gemeten om de educatieve kwaliteit van een kinderopvanggroep te beoordelen. Het gaat dan om de kwaliteit en hoeveelheid van taal en gesprekken die de pedagogisch medewerkers gebruiken om de taalontwikkeling van kinderen te bevorderen.

Een groep krijgt op deze dimensie de hoogste score (7) als:

- de pedagogisch medewerkers veel gesprekken voeren met kinderen waarin ze de gelegenheid hebben om taal te

gebruiken en oefenen (bijvoorbeeld door 'open vragen' te stellen die kinderen uitdagen om langere antwoorden te geven dan één woord).

- de pedagogisch medewerkers de taal en communicatiepogingen van kinderen herhalen en uitbreiden in volledige zinnen.
- de pedagogisch medewerkers hun eigen handelingen en/of de handelingen van de kinderen constant benoemen en beschrijven.
- de taal van pedagogisch medewerkers rijk en gevarieerd is die net een stapje moeilijker is dan wat kinderen al kennen. Ze benoemen vaak objecten en concepten en beschrijven onbekende woorden aan kinderen.

Groepen die op de dimensie 'Stimuleren van taalontwikkeling' een lage score behalen, ontvangen in de terugkoppelingsrapportage die zij 1-op-1 van LKK ontvangen tips in de trant van:

Er zijn over-en-weer uitwisselingen tussen de peuters en de pedagogisch medewerkers. Het taalaanbod kan echter vergroot en verrijkt worden door hier doelgerichter en bewuster aandacht aan te besteden. Bijvoorbeeld door peuters vaker de gelegenheid te bieden om taal te gebruiken door gesprekken te voeren en open vragen te stellen, zoals "Vertel mij eens over.." of "Wat denk jij?". Tijdens gesprekken kan meer aandacht besteed worden aan het herhalen van woorden en zinnen om taal- en communicatiepogingen van peuters uit te breiden. Wanneer een peuter "aardbei" zegt,

kan de pedagogisch medewerker het woord aardbei herhalen en daarnaast aanvullen dat de aardbei rood en zoet is. Ook kunnen de pedagogisch medewerkers benoemen wat ze doen ("Ik heb hier een trommel vol met crackers, ik ga de trommel openmaken en ieder van jullie één cracker geven.>"). De taal die pedagogisch medewerkers zouden moeten gebruiken is van een hoger niveau dan de peuters spreken, dus er kunnen volledige, uitgebreide zinnen gebruikt worden met meer complexe en moeilijke woorden. Hier leren peuters van – ook de minder taalvaardige peuters.

De CLASS biedt een nieuwe, internationaal erkende en op internationale wetenschap gebaseerde 'bril' om naar de kwaliteit in de kinderopvang te kijken. Ondersteuning van de kindontwikkeling staat daarbij centraal. De wijze waarop naar het aanbod en handelen van de pedagogisch medewerkers wordt gekeken is gedetailleerd en precies geformuleerd. Daarmee geeft het instrument veel houvast voor de kwaliteitsaspecten die er daadwerkelijk toe doen op de groep. Tevens geeft het concrete handvatten om de kwaliteit op de groep waar nodig te verbeteren.

Contactpersonen

Dr. Pauline Slot, UU

Dr. Ijsbrand Jepma, Sardes

Dr. Paulien Muller, Sardes

info@monitorlkk.nl • www.monitorlkk.nl

Utrecht, november 2019

Sardes   **Universiteit Utrecht**

